

DE LAATSTE WENS VAN MOEK

Albert Heringa

DE LAATSTE WENS VAN MOEK

EEN ZELFGEKOZEN LEVENSEINDE

2013

UITGEVERIJ DE BROUWERIJ

MAASSLUIS

De titel van dit boek is ontleend aan de gelijknamige documentaire van Nan Rosens. In de eerste druk met ISBN: 978 90 78905 69 1 werd deze documentaire op DVD achterin het boek meegeleverd.

Eerste druk zonder DVD

© 2013 Albert Heringa
www.albertheringa.nl

Foto voorkant omslag: Ben van den Belt
Auteursfoto: Charlotte Bogaert
Omslagontwerp: Michael Tak

B R A I N B O O K S
www.uitgeverijdebrouwerij.nl
ISBN: 978 90 78905 70 7
NUR: 320

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door printouts, kopieën, of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Minne en Aafke

“Ich bin zu sterben bereit”

INHOUD

11	Proloog
15	Zo begon het
22	Wie was Moek
29	Moek zoals ik haar ken
41	Moek wil niet meer
52	Versterven kan ik niet
57	Moek bij ons
74	Vertrek uit Midlaren
84	De laatste twee weken
90	De dag der dagen
103	Een voltooid leven
113	Het wachten begint
116	Juridische nasleep: bijzaak wordt hoofdzaak
137	Uit het fotoalbum
149	Dankwoord

PROLOOG

Dinsdag 23 februari 2010. In een kale witte ruimte van vier bij vier meter zit ik tegenover twee rechercheurs, een man en een vrouw, die me over hun computerscherm heen aankijken. De man stelt me vragen die kennelijk op zijn scherm staan, de vrouw typt de antwoorden die ik geef ertussenin. Links, schuin achter mij, zit Willem Anker, mijn advocaat. Hij mag bij uitzondering bij dit verhoor aanwezig zijn, maar moet wel zijn mond houden. Ergens voor me, onopvallend, bevinden zich camera's die alles opnemen.

Op mijn vest zit een badge waarop met grote letters staat dat ik 'Gast' ben van de politie Noord- en Oost-Gelderland. Dat klinkt heel welkom en ik ben ook buitengewoon vriendelijk en voorkomend ontvangen in dit grote, moderne regionale politiekantoor in Apeldoorn. Er zijn zelfs excuses gemaakt voor deze steriele locatie, die is gekozen vanwege de aanwezige opnamemogelijkheden van beeld en geluid. En inderdaad doet het gebouw, waarin deuren alleen met pasjes geopend kunnen worden, weinig om je welkom te laten voelen. Maar ondanks alle egards zit ik hier toch echt als verdachte.

Ik word verdacht van 'hulp bij zelfdoding', iets dat in Nederland in een apart wetsartikel (294 Sr) expliciet verboden is. Twee weken eerder, op 8 februari, is 'De week van het voltooid leven' ingeluid door de Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig

Levenseinde (NVVE). Dat gebeurde met de bijna integrale vertoning van de film 'De laatste wens van Moek' in het NCRV-programma Netwerk. Daarin is te zien hoe Moek, mijn moeder, pillen tot zich neemt waaraan ze hoopt te sterven, en waarom ze dat doet: ze wil niet meer, ze vindt dat ze lang genoeg heeft geleefd, ze wil geen honderd worden. Ook is te zien hoe ik haar daarbij help.

Hoewel mijn moeder dit al precies anderhalf jaar eerder succesvol heeft gedaan, is dat door de film nu pas algemeen bekend geworden en is dus ook mijn aandeel in de openbaarheid gekomen. Mijn hulp is iets wat de wet verbiedt, vooral omdat ik geen arts ben. Dat was natuurlijk bekend en we waren erop voorbereid dat het Openbaar Ministerie (OM) dit niet zo maar zou laten passeren. Om te voorkomen dat het OM in de uitzending aanleiding zou zien de politie op mij af te sturen, om mij de volgende ochtend in alle vroegte van mijn bed te lichten, heeft advocaat Anker het OM kort voor de vertoning ingelicht over het aan de orde komen van een 'strafbaar feit'. Hij heeft hen op het hart gedrukt dat ik in alle opzichten zal meewerken en openheid van zaken zal geven. De ervaring heeft namelijk geleerd dat het OM en de politie de gewoonte hebben nogal onbehouwen en onnodig intimerend op te treden, ook al is daar geen justitieel belang mee gediend. Wij waren er klaar voor de volgende ochtend verantwoording te moeten komen afleggen, maar er gebeurde niets.

Tien februari, twee dagen na de vertoning van Moeks film, is er weer een uitzending van Netwerk waarin de hulp bij zelfdoding aan de orde komt. Daarin word ik samen met Willem Anker in zijn kantoor geïnterviewd en wordt gekeken naar de gevolgen die het openbaar worden van mijn hulp aan Moek zou kunnen hebben. Ook dan is nog niet bekend wat er gaat gebeuren. Het Openbaar Ministerie neemt er ruim de tijd voor en laat ons de eerste weken met rust. Angezien Moek in Ermelo is overleden,

valt de zaak onder de politie van Harderwijk en daarmee het OM van Zutphen, maar omdat daar niet de vereiste medische expertise aanwezig is, wordt de officier van justitie mevrouw mr. J. Kolkman in Arnhem ermee belast.

We zijn verbaasd dat we pas twee weken later moeten verschijnen, hoewel de hulp die ik gegeven heb evident de gangbare jurisprudentie heeft overschreden. Ongetwijfeld speelt de publiciteit die de film heeft gekregen daarin mee, maar of dat alles verklaart?

Het verhoor duurt maar liefst zes uur. Er worden veel vragen gesteld over Moek, over mij, over onze relatie, over het waarom van haar daad, over hoe het gebeurd is en wat mijn rol daarbij was. Niets wordt overgeslagen. Het valt me op dat ze zich vrij strak houden aan de vragen, die waarschijnlijk met of door het OM zijn geformuleerd. Aanvullende vragen, die mij voor de hand lijken te liggen, worden vaak niet gesteld.

Desondanks leidt het verhoor mij terug naar heel veel herinneringen, eigenlijk te veel om allemaal in dat verhoor kwijt te kunnen. Moek was in al haar bescheidenheid en bewuste onopvallendheid, een aparte vrouw: bijzonder gewoon en gewoon bijzonder, tot en met haar wens zelf een einde aan haar leven te maken, wanneer ze vreest dat de dood haar aan het vergeten is.

Het verhoor begint eenvoudig¹:

‘Hoe gaat het met u?’

‘Uitstekend.’

‘Bent u in staat om een verklaring af te leggen?’

‘Ja hoor. Ik ben wel blij dat het nu eindelijk een keer gebeurt.’

‘Hoe voelt het voor u om hiervoor op het politiebureau te zijn?’

¹ De dialogen zijn een letterlijke weergave van het proces-verbaal. Ook in de rest van het boek zijn de door de rechercheur gestelde vragen afkomstig uit het proces-verbaal van dit verhoor.

‘Een beetje onwennig. Ik ben wel eerder op een politiebureau geweest, maar voor gebruikelijke aangiftes. Ik was er natuurlijk op voorbereid dat dit verhoor zou komen.’

‘Hoe zit Albert Heringa in elkaar?’

‘Ik wil wel graag duidelijk maken wie ik ben, maar ik zou niet weten wat ik hierop nu moet zeggen.’

De talrijke vragen die volgen brengen me uiteindelijk tot een veelzijdige terugblik op het leven van Moek en de gebeurtenissen die tot haar zelfgekozen levenseinde hebben geleid, nu bijna twee jaar eerder.